

AJ KOMUNIKOVAŤ SA TREBA UČIŤ

Rozvoj komunikačných zručností
v mladšom školskom veku

 Učenie nás baví

CHARAKTERISTIKA

Hlavné a čiastkové ciele zážitkového bloku: Hlavným cieľom bloku je rozvíjať komunikačné zručnosti detí navštevujúcich primárny stupeň vzdelávania. Jednotlivé aktivity sa zameriavajú na rozvíjanie verbálnej i neverbálnej komunikácie, podporu čitateľskej gramotnosti, vedenie rozhovorov a formulovanie otázok ale i na komunikáciu prostredníctvom mobilných telefónov, a s tým spojenými rizikami.

Priblíženie obsahového zamerania: Podľa rakúskeho psychológa Paula Watzlawicka¹ zohráva komunikácia zásadnú rolu v našom živote a fungovaní spoločnosti. Nedá sa jednoducho nekomunikovať, lebo všetko naše správanie je istou formou komunikácie. Aj keď nič nehovoríme, niečo svojmu okoliu komunikujeme (v tomto prípade neverbálne). Nie je totiž dôležitý len obsah našich oznámení, ale aj spôsob, cestu, ktorú sme si pre komunikáciu vybrali. Denne sa rozhodujeme: *Zavolám jej? Alebo to radšej vyriešim mailom či sms-kou? Keď sa budem mračiť, pochopí, že mi to vadí?* Náš komunikačný štýl (čiže to, ako komunikujeme) vychádza do značnej miery z našich skúseností. Tie sa ale môžu od ostatných líšiť. Nemôžeme mať teda istotu, že aj keď rozprávame rovnakým jazykom, budeme si vždy rozumieť.

Cieľová skupina: Aktivity sú vhodné žiakov a žiačky primárneho vzdelávania a mnohé z nich sú použiteľné už v prvom ročníku základnej školy. Blok možno realizovať s rôzne veľkými triedami, nakoľko sa skupina spravidla delí do menších podskupín či do dvojíc. Ideálnym počtom je však skupina, ktorej počet nepresahuje 30 osôb.

Dĺžka trvania a časový harmonogram: Blok obsahuje 6 samostatných aktivít v trvaní 275 minút. Niektoré z aktivít obsahujú i tipy na rozšírenie, ktorými sa čas trvania aktivity predĺži. Dĺžka trvania jednotlivých aktivít je uvedená priamo pri nich.

Metódy: dialogické metódy, problémové metódy, metódy samostatnej práce, psychologické cvičenia, prípadové metódy

Prepojitelnosť v rámci prierezových tém: Osobnostný a sociálny rozvoj, Mediálna výchova, Ochrana života a zdravia

Medzipredmetové vzťahy: Aktivity sú využiteľné v rámci výučby jazykov (slovenský i cudzie jazyky), pracovnej výchovy, prírodovedy, vlastivedy, etickej výchovy.

Pomôcky: K jednotlivým aktivitám sú vytvorené pracovné listy, pričom pri každej je detailne opísané, v akom počte a akým spôsobom ich treba pripraviť. Okrem toho sú dôležitými pomôckami pre ich realizáciu farebné a biele papiere, pripínáčky či lepiacu gumu alebo lepiacu pásku, dataprojektor, počítač, písacie potreby, fixky, lepidlo, hracia kocka, rôznofarebné stuhy, nožnice, klobúk alebo plyšové zviera či lopta.

¹ Watzlawick, P., Helmick Beavin, J., Jackson, D. D. (1967). *Pragmatics of Human Communication. A Study of Interactional Patterns, Pathologies, and Paradoxes*. New York: W. W. Norton & Company. Inc.

Usporiadanie miestnosti: Všetky aktivity sa realizujú v jednej miestnosti. Je však dôležité zabezpečiť možnosť hýbať stolmi a stoličkami a vytvárať tak rôzne spôsoby sedenia.

ZOZNAM AKTIVÍT:

- Keď knihy rozprávajú... (trvanie: 45 minút a viac, 12 strán pracovných listov)
- Keď stôl je okno (trvanie: 40 minút, 7 strán pracovných listov)
- Keď jedna otázka nestačí (trvanie: 40 minút, 1 pracovný list)
- Keď počuť len hlas... (trvanie: 45 minút – 90 minút, 5 strán pracovných listov)
- Keď sa schýľuje k hádke (trvanie: 40 minút, 4 strany pracovných listov)
- Keď krúžime dokola (trvanie: 10 – 20 minút)

Časové trvanie jednotlivých aktivít je orientačné a je možné ho skrátiť či predĺžiť v rámci modifikácie aktivity ako i prispôbiť rôznym cieľovým skupinám z pohľadu špecifik ich zloženia, počtu, veku a pod.

Celý dokument má rozsah 38 strán.

Ďalšie informácie:

- Tieto materiály sú určené najmä pre učiteľov a učiteľky. Ich komerčné využitie a zverejňovanie na ďalších internetových stránkach bude považované za porušenie autorských práv.
- Autorom fotografie na titulnom liste je Aaron Burden, ktorý ju zverejnil v rámci databázy unsplash.com. Ak nie je uvedené inak, použité fotografie pochádzajú z tejto databázy voľne dostupných fotografií.
- Jednotlivé zážitkové bloky dostupné ako e-booky z webstránky www.ucenienasbavi.sk sú navzájom odlíšené úvodnou fotografiou a špecifickou farbou (v nadpisoch, pracovných listoch aj ako orámovanie). Toto rozlíšenie slúži pre ľahšiu orientáciu medzi viacerými blokmi a má tiež uľahčiť vyhľadávanie v tlačenom dokumente.
- V dokumente sú vytvorené prepojenia medzi metodickým postupom a jednotlivými pracovnými listami. Po kliknutí na názov pracovného listu v metodickom postupe aktivity sa ihneď zobrazí požadovaný pracovný list.

JEDNA Z AKTIVÍT ZÁŽITKOVÉHO BLOKU

KEĎ JEDNA OTÁZKA NESTAČÍ²

Cieľ: zostaviť jednoduché otázky na pridelenú tému, formulovať správne rôzne typy otázok (otvorených a zatvorených) a uvedomiť si ich výhody a nevýhody, viesť rozhovor, formulovať odpovede

Trvanie: 40 minút

Veľkosť skupiny: ľubovoľná

Pomôcky: [kartičky na losovanie](#) a kartičky so zadaniami tém na rozhovor (vytlačené na tvrdšom papieri a rozstrihané), papiere pre prácu vo dvojiciach, písacie potreby, stopky

Postup: Učiteľ/učiteľka začne hodinu otázkou: *Čo robíme, ak sa chceme niečo dozvedieť?* Potom deťom priblíži tému: Najlepším spôsobom je spýtať sa. Keď sa vieme dobre pýtať, dostaneme množstvo odpovedí s informáciami, ktoré sme potrebovali. Otázky kladieme, lebo chceme niečomu porozumieť, dozvedieť sa, ako niečo funguje, získať viac informácií alebo umožniť niekomu inému, aby pochopil „o čom je reč“.

Učiteľ/učiteľka požiada, aby sa prihlásili dve osoby, ktoré chcú cvičenie začať. Prídu pred tabuľu, kde sú pripravené oproti sebe dve stoličky a vylosujú si, kto bude klásť otázky (kartička OTÁZKA) a kto bude odpovedať (kartička ODPOVEĎ). Ten, kto bude klásť otázky a viesť rozhovor, si vylosuje kartičku s témou. Osoba, ktorá rozhovor vedie, musí v časovom limite 1 minúta zistiť čo najviac o vyťahnutej téme. Takéto rozhovory sa zrealizujú dva – s inou dvojicou. Následne učiteľka pozmení zadanie a vysvetlí, že teraz to bude prebiehať rovnako, ale ten, kto bude odpovedať, smie ako odpoveď použiť iba slovíčka ÁNO – NIE! Opäť nasledujú dve kolá rozhovorov s inými osobami.

Po skončení rozhovorov pred celou triedou **nasleduje reflexia:** *Ako prebiehali rozhovory? V ktorom rozhovore sa toho podarilo zistiť viac? Aký bol medzi prvými dvoma a druhými dvoma rozhovormi rozdiel? Ako museli byť formulované otázky? Aký bol medzi nimi rozdiel?*

Učiteľ/ka predstaví dva typy otázok. **Otvorené otázky** ponúkajú väčší priestor na komunikáciu a napomáhajú získať viac informácií. Rozhovor s mnohými takýmito otázkami býva dlhší. Zisťujeme nimi napríklad názory iných ľudí. **Uzatvorené otázky** si vyžadujú jednoznačné odpovede a zisťujeme nimi fakty. Niekedy takýto rozhovor môže vyzeráť skôr ako vypočúvanie.

Následne si vyskúšajú vedenie týchto dvoch typov rozhovorov vo dvojiciach. Vždy bude jeden viesť rozhovor a druhý odpovedať, a potom sa vystriedajú. Tentoraz sa ale rozhovory budú týkať dvoch tém:

- Najobľúbenejšia rozprávková postava
- Budúce povolanie

Záver hodiny venuje učiteľ/učiteľka priebehu rozhovorov vo dvojiciach: *Ako sa vám darilo? Podarilo sa vám získať potrebné informácie? Ktorý typ rozhovoru sa vám viac páčil?*

² V cvičení boli použité informácie z prehľadu zostaveného P. Drahanskou: Stručne o komunikaci dostupnej na <http://uceniprozitkem.cz/ebook-strucne-o-komunikaci>

OTÁZKA	ODPOVEĎ	<i>Zisti, ako vyzerá jeho/jej izba.</i>	<i>Zisti, ako najradšej trávi voľný čas.</i>	<i>Zisti, o čom sa najradšej rozpráva.</i>
<i>Zisti, ako vyzerá jej/jeho bežný deň.</i>	<i>Zisti, ako vyzerá jej/jeho víkend.</i>	<i>Zisti, čo všetko sa chystá robiť počas prázdnin.</i>	<i>Zisti, ako vyzerá jeho/jej knižnica.</i>	<i>Zisti, ako je na tom so športovaním.</i>